

АНОТАЦІЯ

Дегтярьов А.В. Механізми реалізації державної політики інноваційно-інвестиційного розвитку підприємництва. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 281 – Публічне управління та адміністрування. Національний університет «Чернігівська політехніка» МОН України, Чернігів, 2021.

Дисертація присвячена теоретико-практичному вирішенню наукового завдання щодо удосконалення механізму реалізації державної політики інноваційно-інвестиційного розвитку підприємництва. У роботі сформовано понятійно-категоріальний апарат наукового дослідження шляхом визначення таких понять, як «підприємництво», «державна підтримка», визначено специфіку застосування терміну «мале підприємництво», «державна підтримка підприємництва», «фінансовий механізм реалізації державної політики інноваційно-інвестиційного розвитку підприємництва». Розкрито теоретичні засади формування механізму реалізації державної політики інноваційно-інвестиційного розвитку підприємництва та обґрунтовано практичні рекомендації щодо його удосконалення.

На основі використання системного підходу встановлено, що політика державної підтримки інноваційно-інвестиційного розвитку підприємництва є складною економічною системою, яка має наступні характеристики: складається із взаємопов'язаних елементів, які утворюють її внутрішню структуру та існують у взаємодії із зовнішнім середовищем; її функціонування потребує обов'язкової наявності ресурсів; зазначена політика керується з центру управління, який забезпечує досягнення мети.

Здійснено систематизацію зарубіжних наукових досліджень в напрямку інноваційно-інвестиційного розвитку підприємництва. Проаналізовано світові реалізації державної підтримки інноваційно-інвестиційного розвитку підприємництва. Сформовано напрями удосконалення існуючих механізмів з урахуванням зарубіжної практики.

Обґрунтовано, що механізм реалізації політики інноваційно-інвестиційного розвитку підприємництва є складовою частиною публічного управління інноваційним розвитком економіки на мезо- та макрорівнях, отже, функціонування зазначеного механізму зумовлено інституційними засадами регіональної та національної інноваційних систем. Зазначено, що багаторівневність і складність зазначеного процесу обумовлюють необхідність врахування впливу на інноваційно-інвестиційну діяльність підприємництва нормативно-правової складової, а також специфіки менталітету, ступеня розвиненості інноваційної культури, історичного досвіду у сфері інвестування та реалізації інноваційних проєктів.

Механізм реалізації державної політики інноваційно-інвестиційного розвитку підприємництва запропоновано розглядати в контексті економічної, організаційної та правової функцій, які сприяють формуванню сприятливого середовища для активізації інноваційно-інвестиційної діяльності підприємництва.

Запропоновано під інституційним механізмом реалізації державної політики інноваційно-інвестиційного розвитку підприємства розуміти систему органів публічної влади, що взаємодіють між собою згідно наявних повноважень, а також методів, форм, інструментів управлінського впливу, за допомогою яких відбувається забезпечення інноваційно-інвестиційного розвитку сфери підприємництва на державному, регіональному та місцевому рівнях.

Доведено, що методологія стратегічного управління сприятиме оптимізації функції адміністрування в структурі публічної влади, формуванню синергії, покращенню якості надання публічних послуг. При цьому стратегічне публічне управління пропонується розглядати як внутрішній механізм формування та реалізації зв'язків між елементами системи органів публічної влади, що задіяні до процесу регулювання інноваційно-інвестиційного розвитку підприємництва, зокрема, малого та середнього бізнесу як пріоритетної сфери діяльності.

Обґрунтовано, що використання інструментів механізму реалізації державної політики інноваційно-інвестиційного розвитку підприємництва має ґрунтуватись на оптимальному співвідношенні визначених обсягів та джерел фінансової підтримки та розроблених критеріїв результативності діяльності органів публічної влади кожного із рівнів реалізації державної політики, що відповідальні за прийняття та подальшу реалізацію стратегічних управлінських рішень в межах своїх повноважень.

Запропоновано розглядати систему стратегічного публічного управління на регіональному та муніципальному рівнях як відкрите формування, функціонування якої відбувається на основі взаємодії наступних підсистем: програмно-цільової, організаційно-правової, функціонально-ресурсної. Обґрунтовано, що стратегічне публічне управління інноваційно-інвестиційного розвитку підприємництва доцільно розглядати як комплекс окремих напрямків управлінської діяльності, спрямованих на активізацію та розвиток інноваційного підприємництва, реалізацію інноваційних проєктів, сприяння інвестиційній активності суб'єктів господарювання малого бізнесу на основі державної підтримки.

З метою підвищення ефективності механізмів державної політики інноваційно-інвестиційного розвитку підприємництва запропоновано моніторинг інноваційно-інвестиційного потенціалу малого та середнього підприємництва. Його результат формує базис для розробки пропозицій щодо основних напрямів подальшої державної підтримки на основі як фінансових, так і адміністративних інструментів, в тому числі розробки нормативно-правових документів мотивуючого впливу.

Враховуючи пріоритетність децентралізаційних процесів публічного управління, запропоновано розробку Стратегії координації інноваційно-інвестиційного розвитку малого бізнесу, пріоритетними напрямками якої визначено управління ефективністю програм з інноваційно-інвестиційного розвитку малого бізнесу, реалізацію проєктів державно-приватного партнерства в пріоритетних напрямках діяльності, підвищення рівня

інформованості суб'єктів господарювання про перспективні заходи та інструменти державної підтримки.

На основі дослідження існуючих механізмів реалізації державної політики інноваційно-інвестиційного розвитку підприємництва запропоновано формування комплексного механізму на засадах стратегічного управління.

Достовірність отриманих результатів підтверджується використанням значного масиву економіко-статистичної, законодавчої, нормативної та методичної інформації. До найвагоміших результатів, які визначають наукову новизну дослідження та особистий внесок дисертанта, належать:

- наукові підходи до розробки комплексного механізму реалізації державної політики інноваційно-інвестиційного розвитку підприємництва, що являє собою складну ієрархічну систему, взаємодія елементів якої (органів публічної влади, суб'єктів господарювання, важелів, цілей, завдань, інструментів) відбувається на засадах самоорганізації та є передумовою для впровадження стратегічних напрямів забезпечення інноваційно-інвестиційного розвитку; запропонований механізм може бути використаний органами публічної влади на всіх рівнях управління в напрямку сприяння інноваційно-інвестиційному розвитку підприємництва;

- вихідні положення щодо розробки системи стратегічного публічного управління інноваційно-інвестиційним розвитком підприємництва, що розглядається як відкрите формування, інтегроване в єдиний національний простір державної політики підтримки інноваційно-інвестиційного розвитку підприємства; впровадження системи стратегічного публічного управління сприятиме узгодженню цілей взаємопов'язаних суб'єктів підприємництва та публічного управління на регіональному та місцевому рівнях та в подальшому забезпечить інноваційний розвиток підприємств;

- уточнення понятійно-категоріального апарату теорії публічного управління у частині управління інноваційно-інвестиційним розвитком, а саме – впровадження в науковий обіг і трактування змісту понять

«інноваційно-інвестиційний розвиток підприємництва», «політика державної підтримки інноваційно-інвестиційного розвитку підприємництва», «комплексний механізм реалізації державної політики інноваційно-інвестиційного розвитку підприємства», «система стратегічного публічного управління інноваційно-інвестиційним розвитком підприємства», що дає змогу підвищити рівень наукової обґрунтованості механізмів реалізації державної політики інноваційно-інвестиційного розвитку підприємства;

– наукові засади реалізації моніторингу інноваційно-інвестиційного потенціалу підприємства, який пропонується розглядати як систему інформаційно-аналітичних інструментів, що за умови комплексного застосування дають змогу спостерігати динаміку інноваційно-інвестиційної діяльності суб'єктів господарювання, виявляти та попереджати перешкоди його розвитку на основі вдосконалення підходів і інструментів державного регулювання; в процесі моніторингу передбачається виокремлення груп підприємств малого та середнього бізнесу на основі потенціалу інноваційно-інвестиційної діяльності, що в подальшому надасть можливість комплексного оцінювання тенденцій інноваційно-інвестиційного розвитку суб'єктів підприємницької діяльності та динаміки розвитку даного сектора економіки, виявляти причини відхилень та своєчасно реагувати на несприятливі загрози шляхом використання інструментів державної політики;

- практичні рекомендації реформування існуючих механізмів реалізації державної політики інноваційно-інвестиційного розвитку підприємства на основі врахування передового досвіду інших країн та засад децентралізації, що передбачають: координацію комунікативної взаємодії між представниками бізнесу та органами виконавчої влади і місцевого самоврядування, розвиток інноваційної інфраструктури, розвиток системи підготовки кадрів для органів публічної влади з управління проектами та інвестиціями, впровадження системи моніторингу інноваційно-інвестиційного розвитку підприємства з метою розробки пріоритетних напрямів державної підтримки, удосконалення правового регулювання об'єктів інноваційної інфраструктури, врахування у

нормативно-правових документах галузевої специфіки суб'єктів підприємництва, удосконалення нормативно-правового забезпечення взаємодії представників публічної влади та бізнесу на засадах відносин партнерства.

Ключові слова: інновація, інвестиції, інноваційно-інвестиційний розвиток, державна політика, механізм, підприємництво, публічне управління

SUMMARY

Degtyarev A.V. Implementation mechanisms of the state policy of innovative and investment development of entrepreneurship. - Qualifying research paper. – Manuscript.

The thesis for a Philosophy Doctor degree in specialty 281 – Public management and administration. – Chernihiv Polytechnic National University, the Ministry of Education and Science of Ukraine, Chernihiv, 2021.

The dissertation is devoted to the theoretical and practical solution of the scientific tasks to improve the mechanism for implementing the state policy of innovation and investment development of entrepreneurship. The work is formed conceptual and categorical apparatus of scientific research by definition such concepts as "entrepreneurship", "state support". The specifics of the use of the terms "small business", "state support of entrepreneurship", "financial mechanism for implementing the state policy of innovation and investment development of entrepreneurship" are defined. Theoretical bases of formation of the mechanism of innovative and investment development of business is defined and practical recommendations concerning its improvement are substantiated.

It is established that the policy of state support for innovation and investment development of entrepreneurship is a complex economic system. It has the following characteristics: consists of interconnected elements that form its internal structure and exist in interaction with the external environment; its operation requires the

availability of resources; it is guided by the control center, which ensures the achievement of the goal.

The systematization of foreign research is carried out. The world realizations of the state support of innovation and investment development of entrepreneurship are analyzed. The directions of improvement of the existing mechanisms according to foreign practice are formed.

It is substantiated that the mechanism of implementation of the policy of entrepreneurship` innovation and investment development is an integral part of public management of innovative economic development at the meso and macro levels. The functioning of this mechanism is due to institutional principles of regional and national innovation systems. It is noted that the multilevel and complexity of this process necessitate taking into account the impact on innovation and investment activities of entrepreneurship regulatory component, as well as the specifics of the mentality, the degree of innovation culture, historical experience in investing and implementing innovative projects.

Implementation mechanism of the state policy of innovative and investment development of entrepreneurship is proposed to be considered in the context of economic, organizational and legal functions that contribute to the formation of a favorable environment for the intensification of innovation and investment activities of entrepreneurship.

It is proposed to consider the institutional mechanism of state policy of innovation and investment development as a system of public authorities that interact with each other according to existing powers, as well as methods, forms, tools of managerial influence.

It is proved that the methodology of strategic management will contribute to the optimization of the administrative function of public authority, the formation of synergies, improving the quality of public services. It is proposed to consider strategic public administration as an internal mechanism for forming and implementing links between the elements of the system of public authorities

involved in the process of regulating innovation and investment development of entrepreneurship.

It is substantiated that tools for implementing the state policy of innovation and investment development of entrepreneurship should be based on the optimal ratio of certain volumes and sources of financial supporting and criteria of each level of public policy, those are responsible for making and further implementing strategic management decisions according its power.

It is proposed to consider the system of strategic public administration at the regional and municipal levels as an open formation; its functioning is based on the interaction of the following subsystems: program-target, organizational-legal, functional-resource. It is substantiated that strategic public management of innovation and investment development of entrepreneurship should be considered as a set of separate areas of management activities aimed to activation and development of innovative entrepreneurship, implementation of innovative projects, promotion of investment activity of small businesses based on state supporting.

In order to increase the efficiency of the mechanisms of the state policy of innovation and investment development of entrepreneurship, the monitoring of the innovation and investment potential of small and medium enterprises is proposed. It forms the basis for the proposals for the main areas of further state supporting on financial and administrative instruments, including the development of regulatory documents of motivating influence.

According to the priority of decentralization processes of public administration, it is proposed to develop a Strategy for coordination of innovation and investment development of small business. The priority areas of the Strategy are management of programs for innovation and investment development of small business, implementation of public-private partnership projects management and instruments of state supporting.

According to the study of existing mechanisms for implementing the state policy of innovation and investment development of entrepreneurship, the formation of a comprehensive mechanism based on strategic management is proposed.

The reliability of the obtained results is confirmed by use of a significant array of economic-statistical, legislative, regulatory and methodological information. The most important results that determine the scientific novelty of the study and the personal contribution of the dissertation include

- scientific approaches to the development of a comprehensive mechanism for implementing the state policy of innovation and investment development of entrepreneurship, which is a complex hierarchical system, the interaction of elements of which (public authorities, businesses, levers, goals, objectives, tools) is based on self-organization and is a prerequisite for the implementation of strategic directions for innovation and investment development; the proposed mechanism can be used by public authorities at all levels of government to promote innovation and investment development of entrepreneurship;

- initial provisions for the development of a system of strategic public management of entrepreneurship innovation and investment development; it is considered as an open formation, integrated into a single national space of state policy to support innovation and investment development of entrepreneurship; the introduction of a system of strategic public administration will help to harmonize the goals of interconnected business and public administration at the regional and local levels and further ensure the innovative development of enterprises;

- the clarification of the conceptual and categorical apparatus of the theory of public administration in terms of management of innovation and investment development, namely introduction into scientific circulation and interpretation of the content of concepts "innovation and investment development of entrepreneurship", "policy of state support for innovation and investment development of entrepreneurship", implementation of the state policy of innovation and investment development of entrepreneurship ", " system of strategic public management of innovation and investment development of entrepreneurship ", which allows to increase the level of scientific validity of implementation mechanisms;

- scientific principles of monitoring the innovation and investment potential of entrepreneurship, which is proposed to be considered as a system of information and analytical tools that allow to observe the dynamics of innovation and investment activities of economic entities, identify and prevent obstacles to its development based on improved approaches and instruments of state regulation; the monitoring process envisages the separation of small and medium business groups based on the potential of innovation and investment activities, which will further provide a comprehensive assessment of trends in innovation and investment development of business entities and the dynamics of the sector, adverse threats through the use of public policy instruments;

- practical for reforming the existing implementing mechanisms the state policy of entrepreneurship innovation and investment development based on best practices of other countries and the principles of decentralization; the recommendations include: coordination of communication between business and executive authorities and local governments, development of innovation infrastructure, training system for public authorities for project and investment management, implementation of a system for monitoring entrepreneurship innovation and investment development in order to develop priority areas of state supporting, improving the legal regulation of innovation infrastructure, improving legal supporting for the interaction of public authorities and business on the basis of partnership relations.

Key words: innovation, investments, innovation and investment development, state policy, mechanism, entrepreneurship, public administration